

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення
результатів дисертації Гончара Максима Васильовича на тему:
«Оптимізація елементів технології вирощування нуту в умовах
правобережного Лісостепу України», представленій на здобуття наукового
ступеня доктора філософії в галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство за
спеціальністю 201 Агрономія**

У результаті розгляду, опрацювання теоретичних та практичних положень дисертаційного дослідження, поданих до розгляду наукових публікацій за темою дисертації Гончара Максима Васильовича, а також за підсумками проведеного семінару, визначено наступне:

Актуальність теми. В умовах глобального потепління, що охоплює всю планету, відзначається зниження врожайності сільськогосподарських культур, зокрема ключових зернобобових культур України, таких як горох і соя. У зв'язку зі змінами клімату особливу цінність набуває нут – культура, яка вирізняється високою жаро- та посухостійкістю. У цьому контексті стає надзвичайно актуальним наукове обґрунтування та вдосконалення технологій вирощування нуту в умовах правобережного Лісостепу. Такі підходи мають бути спрямовані на оптимізацію проходження продукційних процесів у специфічному температурному режимі регіону та за умов нестабільного забезпечення вологою, а також на підвищення ефективності біологічної фіксації азоту.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота підготовлена у відповідності до плану наукових досліджень Вінницького національного аграрного університету і є складовою частиною декількох науково-дослідних робіт: «Оптимізація адаптивних технологій вирощування зернобобових культур в умовах Лісостепу правобережного». Державний реєстраційний номер 012U114603, термін дії 01.12.2021-01.12.2024 рр. Державний обліковий номер 0224U033349; «Обґрунтування та розробка адаптивних технологій вирощування зернових, зернобобових та біоенергетичних культур в умовах змін клімату Лісостепу правобережного». Державний реєстраційний номер: 0123U101941, термін дії 01.01.2024-01.12.2028 рр.

Наукова новизна отриманих результатів полягала у виявленні залежностей впливу передпосівної обробки насіння бактеріальним препаратом та позакореневих підживлень мікродобривом на процеси росту, розвитку та формування урожайності і якості зерна нуту в умовах Лісостепу правобережного.

Уперше:

- визначено взаємозв'язок морфо-фізіологічних показників росту нуту з методами передпосівної обробки насіння та позакореневих підживлень;

- проведено дослідження стосовно дії та взаємодії технологічних прийомів на фотосинтетичну активність і функціонування симбіотичного апарату рослин нуту;

- з'ясовано вплив передпосівної обробки насіння та позакоренових підживлень на якісний і кількісний склад азотфіксуючих бульбочок на кореневій системі;

- розкрито особливості формування врожайності та якості зерна залежно від інтенсивності застосованих технологічних прийомів і гідротермічних умов вирощування культури;

Удосконалено:

- основні аспекти технології вирощування сортів нуту, які охоплюють передпосівну обробку насіння бактеріальним препаратом, а також позакореневе підживлення мікродобривами.

Набули подальшого розвитку:

- проблематика використання бактеріальних препаратів та мікродобрив у підвищенні насінневої продуктивності нуту в умовах Лісостепу правобережного.

Практична цінність результатів дослідження та їх впровадження полягає у впровадженні в умовах НДГ «Агрономічне» ВНАУ, а також на базі ТОВ «Кусто Агро фармінг» загальною площею понад 20 га у межах Житомирської та Вінницької областей. Дані дослідження дали змогу отримувати приріст врожаю на рівні 0,9-1,3 т/га.

Положення дисертаційної роботи використовуються у навчальному процесі Вінницького національного аграрного університету під час викладання курсу «Рослинництво».

За результатами дисертаційної роботи Гончара Максима Васильовича було опубліковано 18 наукових праць, загальним обсягом 9,33 умовн. друк. арк. (власний доробок автора 7,33 умовн. друк. арк.) в тому числі 0,3 умовн. друк. арк. у зарубіжному науковому виданні, що індексується в міжнародній наукометричній базі Scopus. Основні положення і результати досліджень Гончара М.В. були представлені та апробовані у вигляді доповідей на 15 науково-практичних конференціях.

З них відповідають вимогам п. 8–9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами) – 6 публікацій.

СПИСОК ПРАЦЬ, ОПУБЛІКОВАНИХ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Стаття у міжнародних наукометричних базах даних Scopus:

1. Pansyryeva H., Alieksieiev O., Tsyhanska O., Vradii O., Honchar M. Formation of qualitative indicators of chickpea seed production under climatic changes in the right-bank forest-steppe of Ukraine. *International Journal of Ecosystems and Ecology Science (IJEES)*. 2025. Vol. 15, Issue 2. P. 51-54. (0,83 друк. арк. – особистий внесок – 0,63 друк. арк.). DOI: 10.31407/ijeess15.207. URL: <https://ijeess.net/images/pdf/HannaPansyryeva1OleksiiAlieksieiev1OlenaTsyhanska1OksanaVradii1MaxymHonchar1FORMATIONOFQUALITATIVEINDICATORSOFCHICKPEASEEDPRODUCTIONUNDERCLIMATICCHANGESINTHERIGHT-BANKFOREST->

Статті у наукових фахових виданнях України:

2. Mazur V., Pantsyreva H., Honchar M. Research assessment of the quality a legumes by economic and value indicators. *Сільське господарство та лісівництво*. 2023. № 1 (28). С. 5-16. (0,90 друк. арк. – особистий внесок – проведено експериментальні дослідження, учать в написанні статті – 0,45 друк. арк.). DOI: 10.37128/2707-5826-2023-1-1. URL: <http://forestry.vsau.org/en/particles/research-assessment-of-the-quality-a-legumes-by-economic-and-value-indicators>

3. Гончар М.В. Дослідження сортових ресурсів нуту (*Cicer Arientium* L.) в Україні. *Аграрні інновації*. 2023. № 22. С. 31-35. (0,52 друк. арк.). DOI: 10.32848/agrар.innov.2023.22.5.

URL: <http://agrarian-innovations.izpr.ks.ua/index.php/agrarian/article/view/518>

4. Гончар М.В. Динаміка виробництва нуту в Україні та світі. *Аграрні інновації*. 2024. № 24. С. 60-66. (0,58 друк. арк.). DOI: 10.32848/agrар.innov.2024.24:8 URL: <http://agrarian-innovations.izpr.ks.ua/index.php/agrarian/article/view/592>

5. Honchar M. Effect of pre-sowing seed inoculation and foliar dressing on grain productivity and symbiotic activity of chickpea plants. *Plant and Soil Science*. 2025. № 2 (16). С. 58-68. (0,8 друк. арк.). DOI: 10.31548/plant2.2025.58. URL: <https://agriculturalscience.com.ua/en/journals/tom-16-2-2025/vpliv-peredposivnoyi-inokulyatsiyi-nasinnya-i-pozakorenevikh-pidzhivlen-na-zernovu-produktivnist-ta-simbiotichnu-diyalnist-roslin-nutu>

6. Панцирева Г.В., Гончар М.В. Польова схожість та виживаність рослин нуту залежно від технологічних прийомів вирощування нуту. *Аграрні інновації*. 2026. № 36. DOI: URL: <https://agrarian-innovations.izpr.ks.ua/index.php/agrarian/issue/archive> (1 друк. арк. – особистий внесок – проведено експериментальні дослідження, учать в написанні статті – 0,5 друк. арк.).

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

7. Гончар М.В. Дослідження виробництва зерна нуту в умовах військового стану. *Молодь, освіта, наука, і національна самосвідомість в умовах європейської інтеграції*: збірник матеріалів XXV Всеукраїнської науковопрактичної конференції, 27 квітня 2023 р. Київ. 2023. С. 62-65. (0,3 друк. арк.).

8. Гончар М.В. Господарсько-цінні характеристики зерна нуту. *Проблеми та перспективи розвитку сучасної науки*: збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції молодих науковців, аспірантів і здобувачів вищої освіти, 11-12 травня 2023 р. Рівне, 2023 С. 642-645. (0,32 друк. арк.).

9. Гончар М.В. Характеристика сортів нуту за комплексом господарсько цінних ознак. *Сталий ланцюг харчування та безпека крізь науку, знання та бізнес*: тези доповідей Міжнародної науково-практичній конференції, 18 травня 2023 р. Харків, 2023. С. 176-177. (0,3 друк. арк.).

10. Гончар М.В. Особливості вирощування нуту в умовах військового стану. *Ольвійський форум – 2023: стратегії країн Причорноморського регіону в геополітичному просторі. Радіаційна і техногенно-екологічна безпека людини та довкілля: стан, шляхи і заходи покращення: тези XVII Міжнародної наукової конференції.* 15-18 червня 2023 р., Миколаїв. 2023. С. 26-29. (0,33 друк. арк.).

11. Гончар М.В. Вирощування зернобобових в умовах зміни клімату та глобального потепління. *Науково-інноваційний розвиток агровиробництва як запорука продовольчої безпеки України: матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції.* 28-29 вересня 2023 р. Київ, 2023. С. 244-247. (0,34 друк. арк.).

12. Гончар М.В. Сучасні технології переробки та зберігання зернових та зернобобових культур. *Інноваційні технології та підвищення ефективності виробництва харчових продуктів: матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції,* 20 жовтня 2023 р. Умань, 2023. С. 27-30. (0,37 друк. арк.).

13. Гончар М.В. Застосування інноваційних технологій вирощування нуту в умовах скорочення площі вирощування бобових в умовах війни. *Сучасні технологічні аспекти виробництва зерна та переробки сільськогосподарської продукції: матеріали Міжнародної наукової конференції з нагоди 100-річчя від дня народження Григорія Радіоновича Пікуша.* 20-21 березня 2024 р. Дніпро. 2024. С. 50-52. (0,35 друк. арк.).

14. Гончар М.В. Нут – толерантність до тепла і посухи. Вплив на розвиток, врожайність та складові врожаю. *Актуальні проблеми сучасної науки: теоретичні та практичні дослідження молодих вчених: збірник тез доповідей II Всеукраїнської науково-практичної конференції.* 14-15 травня 2024 р. м. Полтава. 2024. С. 11-14. (0,31 друк. арк.).

15. Гончар М.В. Вплив передпосівної інокуляції насіння і позакореневих підживлень на симбіотичну активність рослин нуту для відновлення родючості ґрунту. *Внесок молодих учених у розвиток ґрунтознавчо-агрохімічної науки та забезпечення сталого розвитку аграрної сфери: матеріали міжнародної науково-практичної конференції молодих учених та спеціалістів.* 29 травня 2025 р. м. Харків. 2025. С. 17-22. (0,5 друк. арк.).

16. Гончар М.В. Вирощування нуту в умовах воєнного періоду та умовах скорочення посівних площ. Вплив передпосівної інокуляції насіння і позакореневих підживлень на симбіотичну продуктивність та діяльність рослин нуту. *Інноваційні аспекти збереження і підвищення родючості ґрунтів у воєнний та повоєнний періоди: матеріали міжнародної науково-практичної конференції.* 18 вересня 2025 р. с. Оброшине-Львів. 2025. С. 59-61. (0,36 друк. арк.).

17. Гончар М.В. Вплив технологічних прийомів на економічну ефективність вирощування нуту. *Аграрна освіта і наука: досягнення та перспективи розвитку: матеріали VII міжнародної науково-практичної конференції присвячені видатним*

вченим Васильківському С.П. і Молоцькому М.Я. – засновникам наукової школи з селекції та насінництва пшениці і картоплі. 26 березня 2026 р. м. Біла Церква. 2026. С. 126-128. (0,32 друк. арк.).

18. Гончар М.В., Панцирева Г.В. Польова схожість та виживаність рослин нуту залежно від технологічних прийомів вирощування. *Сталий розвиток: захист навколишнього середовища. Енергоощадність. Збалансоване природокористування*. XI Міжнародний молодіжний конгрес. Збірник Матеріалів 26-27 березня 2026 р. м. Львів, 2026. С. 101-102. (0,3 друк. арк., особистий внесок – проведено експериментальні дослідження, учать в написанні статті – 0,2 друк. арк.).

ВИСНОВОК

Дисертація Гончара Максима Васильовича на тему: «Оптимізація елементів технології вирощування нуту в умовах правобережного Лісостепу України» є оригінальним, самостійним, завершеним науковим дослідженням, що стосується актуальної проблеми і містить оригінальні підходи до вирішення теоретичних і практичних завдань що містять нові науково обґрунтовані результати проведених здобувачем досліджень спрямовані на підвищення урожайності та якості зерна нуту на основі удосконалення технологічних прийомів вирощування за рахунок поєднання передпосівної обробки насіння з позакореневими підживленнями посівів та використанні сортів з оптимізованими адаптивними та біологічними властивостями. Одержані наукові знання та практичні результати впровадження у виробництво забезпечують реалізацію генетичного потенціалу сортів, що підтверджується рівнем урожайності та гарантує максимальні показники рівня рентабельності та коефіцієнта біоенергетичної ефективності.

Наукові положення, що знайшли відображення в дисертації, є обґрунтованими, про що свідчить структурна побудова та зміст роботи, істотний перелік узагальнених, систематизованих та опрацьованих автором фундаментальних робіт вітчизняних та зарубіжних учених і фахівців. Робота виконана державною мовою та відповідає принципам академічної доброчесності.

Зміст дисертації відповідає визначеній меті, поставлені дисертантом наукові завдання вирішені повністю, мету дослідження досягнуто. Основні положення дисертації містять елементи наукової новизни. Структура й обсяг роботи відповідають встановленим вимогам. Наукові положення, висновки і рекомендації повністю обґрунтовані та аргументовані, містять наукову новизну та отримали необхідну апробацію на науково-практичних конференціях. У публікаціях здобувача відображені основні положення дисертації.

За актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю наукової та практичної цінності здобутих результатів, дисертація Гончара Максима Васильовича на тему: «Оптимізація елементів технології вирощування нуту в умовах правобережного Лісостепу України» відповідає спеціальності 201 Агрономія, вимогам пп. 6, 7, 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення

разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами) та за структурою, мовою та стилем викладення відповідає вимогам наказу МОН від 12 січня 2017 року № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертацій».

Дисертація Гончара Максима Васильовича на тему: «Оптимізація елементів технології вирощування нуту в умовах правобережного Лісостепу України» може бути рекомендована до подання у разову спеціалізовану вчену раду на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство за спеціальністю 201 Агрономія.

**Голова міжкафедрального семінару
навчально-наукового інституту
агротехнологій та природокористування,
д.с.-г.н., професор, завідувач кафедри
екології та охорони навколишнього
середовища Вінницького національного
аграрного університету**

Олександр ТКАЧУК

Підпис Гончара Максима Васильовича
вчений секретар

Підпис Олександра Ткачука